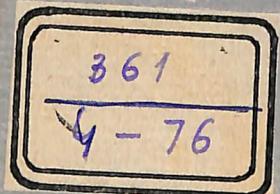

16481

1914

2776

W. 263

40688-*mb*

$$\begin{array}{r} 361 \\ \hline 4-76 \end{array}$$

ſ t q b v c) φ h p

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ

Վարչութիւնը խնդրում է ընկերութեան մեծարգոյ
անդամներին շնորհ բերել ընդհանուր ժողովի, որ նշա-
նակուած է ուշիաց, սպառիլի 11-ին ցեր
ժամը 19-ին ընկերութեան արհեստանոցում.

Պասկելիշի փող. № 13.

$$\begin{array}{r} \underline{361} \\ - 76 \\ \hline \end{array}$$

P H 3 L P U

Տարբե Ա6. Մարտնության, առաջ, սկզ, № 3.

1914

2776

W. 263

361
4-76

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

300

40688-ան
Արմենիա

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՔՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

1913 թ.

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

361
4-76

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան ՄԱ. Մատթիոսեանցի, պուլէկ. փող. № 3.

1914

2010

370

9436-ՏԵ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կովկասի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան Ընդհանուր
ժողովի, որ տեղի ունեցաւ 1913 թ. ապրիլի 23-ին:

1913 թ. ապրիլի 23-ին տեղի ունեցաւ Կովկասի Հայուհեաց
Բարեգ. Ընկ. Ընդհանուր ժողովը, որը գումարուելով երբորդ ան-
գամ՝ կայացաւ ներկայ եղող 30 անդամների մասնակցութեամբ:
Վարչութեան նախագահ տ. Հ. Մարտիրոսեան բաց անելով ժողովը՝
առաջարկեց Ընդհանուր ժողովի նախագահ և քարտուղար ընտրել:
Նախագահ ընտրուեց տ. Կ. Լիսիցեան, քարտուղար տ. Մ. Լիսիցեան:
Վարչութեան անդամ՝ քարտուղար տ. Եր. Յարութիւնեանը կարգաց
Ընկերութեան 1913 թ. գործունէութեան հաշիւը և նախկին ընդ-
հանուր ժողովի արձանագրութիւնը, որը հաստատուեց անփոփոխ:

Ընդհանուր ժողովը առաջարկեց տ. Ն. Գամբարեանին, որը կառա-
վարում է գուլպանոցը, աւելի յաճախ յայտարարել այդ արհեստա-
նոցի մասին և առհասարակ աշխատել պատուէրների քանակը այն-
քան աւելացնել, որ արհեստանոցը կարողանայ իւր ծախքը ծածկել:

Տիկին Գամբարեանը յայտնեց, որ ինքն էլ ձգտում է իրագոր-
ծել այդ առաջարկը և ներկայումս պատուէրները զգալի կերպով
աւելացել են, միայն պատուէրների մի մասից, այն է շատ նուրբ
գործուածքներ բարակ թելից, ստիպուած է հրաժարուել, քանի որ
Ընկերութիւնը բարակ թելի մեքենայ չունի:

Գլխարկի արհեստանոցի կառավարչունի տ. Մ. Ծուրինեանը
յայտնեց, որ չնայելով վարպետունու և աշակերտուների ջանքե-
րին, գլխարկի արհեստանոցի պատուէրները շատ քիչ են, որովհետեւ
Ընկերութիւնը նիւթեղին չի պահում իսկ դա մեծ անյարմարութիւն
է պատուիրատուների համար, նրանք ստիպուած են կամ իրանք
առնել կարևոր նիւթեղինը և կամ յանձնարարել վարպետունուն, որ
այնքան էլ իրանց ցանկալի չէ:

23255-60

2002

Տիկ. Գամբարեանն աւելացրեց, որ կարևոր է մի տեղ ցուցադրել Ընկ. գլխարկանոցի գործերը և բացի այդ պէտք է ունենալ սեփական Փօրմաներ։

Տիկ. Տիգրանեամն այն կարծիքը յայտնեց, որ Ընկերութիւնը ընդլայնելով իր գործունէութիւնը նոր արհեստանոցներ բանալով, շեղուում է իր սկզբնական նպատակից, և ուշադրութեան մի մասը միւս արհեստանոցների վրայ կենտրոնացնելով, կար ու ձեի արհեստանոցից կարող է զանկալի արդիւնքը չստանալ:

Տիկ. Մ. Ծուրինեանը և Ն. Գամբարեանը բացատրեցին, որ
այդ արհեստանոցները նոյն նպատակն ունին, ինչ որ կար ու ձեփ
արհեստանոցը, այն է արհեստ տարածել խեղճ դասակարգի մէջ և
այդ արհեստանոցները բացի այն աշակերտաներից, որոնք մըտ-
նում են կար ու ձեփ արհեստանոցը աւարտելուց յետոյ, մտնում են
զվարապէս այնպիսիները, որոնք հնարաւորութիւն չունին ոչ
ծխական գպրոց մտնել և ոչ կար ու ձեփ արհեստանոցը:

Այսուհետեւ կարդացուեց ելմտից հաշիւը և հաստատուեց, յետոյ 1913 թուի նախահաշիւը, որը նոյնպէս հաստատուեց:

Այսուհետև ընդհանուր ժողովը զբաղուեց Ընկերութեան համար սեփական տուն առնելու խնդրով. խօսք եղաւ երկու տան մասին. մէկը Բէհըութեան փողոց Բէհըութեանի տուն, միւսը Փուկովսկու փողոց. Ագայեկի տուն, սակայն ոչ մէկը յարմար չգատուեց և նորից մի յանձնաժողով ընտրուեց այդ հարցով զբաղուելու համար. յանձնաժողովի անդամներ ընտրուեցին ա. ա. չ. Աւթանդիլեան, Վ. Այիսանեան, Մ. Միրիմանեան, Ն. Տիգրանեան:

Հաշուէտւութեան տարին վիճակով Վարչութիւնից հեռանում էին 4 հոգի տ. տ. Ն. Գալբարեան, Եր. Յարութիւնեան, Հ. Աւթանդիլեան և Շ. Օգանէզեան, որոնք նորից վերընտրուեցին, սակայն տ. Հ. Աւթանդիլեանը հրաժարուեց և նրա փոխարէն ընտրուեց տ. Մ. Ծուրինեանը, փոխանդամները վերընտրուեցին մի տարրով:

Վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամները նոյնպէս վերջնարուեցին,
այն է տ. տ. Ա. Քալանթարեան, Կ. Լիսիկեան, Ռ. Թագէոսեան :

Նախագահ Րնդիանուր Ժողովի՝ կ. Հիսիցեան.

Քարտուղար՝ Մ. Հիսիցեան.

ԿՈՎԿԱՍԽԵԱՆ ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐ-
ՉՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆՔՈՒԹԻՒՆԸ 1913 ԹՈՒԻՆ:

Կովկասեան Հայութեաց Բարեգործական Ընկերութեան Վարչութիւնը 1913 թ. իւր գործունէութիւնը մի փոքր ընդարձակել է, աւելացնելով Ընկերութեան երեք արհեստանոցներին և չորրորդը, այն է կօշկակարութեան արհեստանոցը, որի ոչ միայն կառավարութիւնը, այլ և արհեստի գասաւանդումը ձրիաբար յանձն է առել Վարչութեան անդամ տիկ. Վ. Սօլօվեան: Այսպիսով 1913 թ. Ընկերութիւնը իւր ուշադրութիւնը կենտրոնացը էր կար ու ձեի գաղրոցի, գուլպանոցի, գլխարկի և կօշկակարութեան արհեստանոցների վրայ, որոնց մասին աւելի մանրամասն զեկուցում տրւում է հետեւեալ էցերում:

Հաղուէտւութեան տարում Բնկերութիւնը ստացել է հետեւալ նուիրատւութիւններն.

Վ. Վ. Թամամշեանից	200 ր. — կ.
Թիֆլիսի ժողովարանից	75 » — »
Ե. Ի. Փիթոյե և Բնկ. Նաւթարդ. Բնկ. . . .	300 » — »
Միքոյեան և Բնկ. Նաւթարդ. Բնկ. . . .	350 » — »
Քաղաքային Վարկի Բնկերութիւնից	150 » — »
	800 ր. — կ.

Թուլակազմ աշակերտուհիներին ամարանոց ուղարկելու համար ստագուած է.

Թամամշեանի 12 » — »

Տիկ. Ա. Շինեանից 16 » 25 »

Արեստաւորաց գլխաւոր Պ. Բարսեղեանից 5 » — »
հասկու Պ. Ա. Հենքեանից 3 » — »

Մի ոմն — » 50 »

b *p* *b* *l* *o* *j* *b* *a* *n* *q* *w* *m* *l* *u* *l* *o* *g* *h* *g* 40 » — »

Սլուժի վիճակախաղից *25 » — »*
130 ր. 10 կ.

Հանգուցեալ Տէր-Ղազարեանից համաձայն կտակի 414 ռ. 65 կ.
 Տիկ. Դշուուհի Յովհանջանեանից ի յիշատակ հանգուցեալ Ստեփան Յովհանջանեանի 25 » — »
 Պ. Դաւիթ Աւան-Իւղբաշեան Սագնախի խանից ի յիշատակ կ. ի. Պիտոյկի պատակի փոխարէն 100 » — »
 Կոստանդին Միխայլովիչ Ալիխանեանից համաձայն հանգուցեալ Նադեժդա Ալիխանեանի կամքի 3000 » — »
 ի. Մ. Ալիխանեանից 50 » — »
 Տիկ. Վարվառէ Ռոտինեանից համաձայն Աղեքսանովի Պիտիլիզի ինքնավարութիւնից 300 » — »
 3550 ռ. — կ.
 Տիկ. Մ. Խատիսեանից տօների առթիւ 10 ռ. — կ.
 » Ն. Ալիբէգեանից 3 » — »
 » Ա. Էնգիածեանից 44 » — »
 » Հ. Մարտիրոսեանից յօգուտ մի խեղճ աշակ. 20 » — »
 » Վ. Միլեանից նոյն աշակերտ. օգտին 8 » — »
 5379 ռ. 75 կ.

Ստացուել են հետևեալ նուիրատութիւները իրերով.
 ալ. Գէորգ Զիլինգարեանից 150 հատ թաշկինակ և 30 գլխարկ աշակերտուհիների համար:
 տ. Ն. Գամբարեանից արհեստանոցի գրադար. 25 հատ գիրք:
 տ. Աննա Ղուկեանից 1 օր. բանաստեղծութիւններ Յ. Թում.։
 տ. Մ. Ծուրինեանից 24 օր. մանկական ընթերցանութ. գրքեր:
 տ. Հ. Մարտիրոսեանից 2 օր. «Մարդարիտներ հայ բանահիւսութեան»։

Վարչութիւնս բոլոր նուիրատուներին յայտնել է իւր խորին շնորհակալութիւնը:

Նոյն թուին մշտական անդամ գրուել են. Թամարա Օգանէգեան, Նօրա Ղորդանեան, Նունէ Յակոբեան, Գայիանէ Խունունց:

Խոկական անդամների թիւն է 129:

Առհասարակ վերջին տարիները նկատուում է այն ցաւալի երեւոյթը, որ իսկական անդամների թիւը քիչ-քիչ պակասում է, այն ինչ Թիֆլիսի նման հայաշատ քաղաքը պէտք է իսկական անդամների թիւը ոչ թէ պակասացնէր, այլ կրկնապատկեր ու եռապատկէր: Հաշուէտւութեան տարում կովկ. Հայուհեաց Բարեգործական

Ընկերութեան Վարչութիւնը հետևեալ մասնակցութիւնն է ցոյց տուել դէպի հասարակական զանազան երևոյթները:
 Ուօմանեան տան 300-ամեակի առթիւ կար ու ձեմի դպրոցում հանդէս է կազմակերպել, մասնակցել է ուսուցիչ և նկարիչ Յ. Շամշինեանի և տաղանդաւոր դերասան Տէր-Դաւթեանի 25-ամեայ յօբելեաններին, մասնակցել է առաջնորդարանում «Հայոց հարցի» վերաբերմամբ տեղի ունեցած մի շարք խորհրդակցութիւններին, ընտրելով իւր կողմից պատգամաւոր տ. Հ. Մարտիրոսեանին:
 Մասնակցել է Հայոց գրի 1500-ամեայ և տպագրութեան 400-ամեայ յօբելեանին, էջմիածին ուղարկելով իբրև պատգամաւոր տ. Հ. Մարտիրոսեանին, իսկ Թիֆլիսում տ. տ. Յ. Օգանէգեանին և Եր. Յարութիւնեանին, յանձնարարելով վերջինին մի քանի խօսքով Ընկերութեան կողմից շնորհաւորել այդ համագոյին պահնծալի տօնը Ներսէսեան դպրոցում այդ առթիւ կայանալիք հանդիսին. Նոյն առթիւ արհեստանոցում կազմակերպել է հանդէս:
 Վարչութիւնը ամբողջ կազմով ներկայ է եղել հասարակական գործիչներ Մ. Զաւարեանի, Ա. Քալանթարի, և կ. Խատիսեանի թաղման հանդիսին և իւրաքանչիւրի յիշատակին յատկացրած Փօնդին ուղարկել է 25-ական ուղբլի պսակի փոխարէն:
 Ծնորհաւորական ուղերձի հետ միասին 100 ուղբլի է ուղարկել Թաւրիղի Արամեան միջնակարգ դպրոցին նրա 60-ամեայ յօբելեանի առթիւ:
 Նոյն թուին Ընկերութիւնը ունեցել է հետևեալ ամսակրնկալ ծախքերը:
 Ընկ. Կանոնադրութեան տպագրութիւնը 108 ռ. — կ.
 » թարգմանութ. համար 26 » — »
 Թաւրիղի Արամ. դպր. 60-ամեայ յօբել. առթիւ 100 » — »
 էկսպերտներին 19 » — »
 Կաթողիկոսի պատկերը 3 » — »
 Շրջանակներ ս. Մես. և Մես. պատկերների 5 » — »
 Աշակերտուհիների համար 26 գր. կանֆէտ 9 » 27 »
 Երգեց. ուսուցչին 3 » — »
 Ա. Քալանթարի անուան Փօնդին 25 » — »
 Մ. Զաւարեանի » » 25 » — »
 Կ. Խատիսեանի » » 25 » — »
 Աշակ. թատրոն 10 » — »

Նոյն ծախքերի մէջ է հաշուած տ. Մինասեանի
բլուզկայի 2 ռ. 50 կ.
Կոմսուհու համար պատրաստած ձեռագ. ծախքը 12 » 51 »
Վիճակախաղի համար նուիրուած է ձեռագ. 2 » — »
Լուացարարին ուղարկելիս կորել է ձեռագ. 5 » — »
Ընդամենը 380 ռ. 28 կ.

Վարչութիւնը յայտնում է իւր խորին չնորհակալութիւնը բժ.
Նիկ. Խատիսեանին, որ շարունակում է ձրիաբար բժշկել Ընկերու-
թեան արհեստանոցների աշակերտուհիներին, Վարչութեան անդամ
տ. Վ. Սօլօվեային, որ առանց վարձատրութեան դասաւանդում է
կօշկակարութեան արհեստը և օր. օր. Ն. Աւթանդիլեանին և Պա-
պովեանին, որոնցից առաջինը ձրիաբար դասաւանդում է ոռուսերէն
լեզու, իսկ երկրորդը թուաբանութիւն:

ԶԵԿՈՒՅՈՒՄՆ ԳՈՒԼՊԱՅԱԿՈԲՈՒԹԵԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՄԱՍԻՆ:

1913 թ. յունուարին գուլպանոցում սովորում էին 9 աշակեր-
տուհի, որոնցից 2-ը վերջացրին դասընթացը նոյն թուի մայիսին,
բայց այժմ չեն պարապում իրենց արհեստով, երկուսը գնացին
հայրենիք, որոնցից մէկը պարապում է այդ արհեստով, իսկ միւսը
ոչ. երկուսը ինչ ինչ պատճառներով հեռացան, մէկը վախճանուեց,
իսկ երկուսը մինչ ցարդ աշխատում են Ընկերութեան արհեստանո-
ցում:

1913 թ. սեպտեմբերին բացի այդ երկուսից նորեր եկան 8 հոգի,
ընդամենը 10 հոգի, սակայն նրանցից 7 հոգի շուտով հեռացան.
մէկին հեռացրեց Վարչութիւնը վատ վարք ու բարքի պատճառաւ,
միւսը տեղափոխուեց կար ու ձեմ արհեստանոցը, իսկ մնացած հինգը
հեռացան, որովհետեւ գուլպանոցի վարպետուհին հիւանդ էր և հի-
ւանդութիւնը տևեց բաւական երկար:

ԶԵԿՈՒՅՈՒՄՆ ԳԼԽԱՐԿԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՄԱՍԻՆ:

Գլխարկի արհեստանոցը 1913 թ. սեպտ. նոր մտել են 13 հոգի,
իսկ նախորդ տարուանից կային 8 հոգի, ուրեմն ընդամենը 21 հոգի:

Նախորդ տարիների նման այդ աշակերտուհիները, բացի այն,
որ գլխարկ շինելու արհեստը սովորում էին իրը մասնագիտութիւն,

սովորում էին նաև կար ու ձեմ տարրական դասընթացը: Սոյն տա-
րին այդ դասընթացը աւանդում է Ընկերութեան կար ու ձեմ
դպրոցի շրջանաւարտներից մէկը, օր. Սարգսեան:

Հաշուածութեան տարին աշակերտուհիները հետևեալ գործերն
են կատարել: 66 կանանց գլխարկներ, 6 մանկական, 8-ը մուֆտա,
4 բուա, 2 գոռժետկա:

1913 թ. յունիսին աւարտեցին գլխարկի արհեստանոցի դասըն-
թացը 4 հոգի:

ԶԵԿՈՒՅՈՒՄՆ ԿՕՇԿԱԿԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՄԱՍԻՆ:

Այս արհեստանոցը սկսել է իւր գործունէութիւնը 1913 թուին
մարտ ամսից: Վարչութիւնը այս արհեստանոցի սկզբնական ծախ-
քերի համար յատկացրել էր 50 ռ., աշակերտուհիներից ստացուել
էր 6 ռ. և երկու գոյգ ծախուած կօշիկներից 3 ռ. 52 կոպ., ուրեմն
ընդամենը 59 ռ. 52 կ., որից ինվենտարի վրայ ծախսուել է 30 ռ.
96 կոպ., նիւթեղէն առնուել է 24 ռ. 48 կոպ., և 1914 թ. համար
մնացել է 5 ռ. 8 կոպ., իսկ նիւթեղէն մօտաւորապէս մնացել է
12 սուբլու:

Պարապմունքները տեսել են 1913 թ. մարտի մէկից մինչև նոյն թուի
յուլիսի 1-ը: Այս արհեստանուիրալի կերպով յանձն է առել աւանդել
Վարչութեան անդամ տ. Վ. Սօլօվեան առանց վարձատրութեան:

Հաշուածութեան տարում այդ արհեստանոցում կային 3 աշա-
կերտուհի, մէկը առանց վարձի, երկուսը վճարով, ամիսը մէկ ուուրի,
բայց մէկ ամսից յետոյ վերջին երկուսն էլ սովորում էին ձրի, որով-
հետև հնարաւորութիւն չունէին վճարելու:

Պարապմունքը տեղի էր ունենում շաբաթը երկու անգամ
ժամը 5—8-ը երեկոյեան: Վերոյիշեալ աշակերտուհիները ամբողջ
գտարնթացն անցան 4 ամսուայ ընթացքում: Յուլիսի մէկից պարապ-
մունքները դադարեցրած էին և վերսկսուեցին նոյեմբերի 17-ից: Նոր
աշակերտուհիներ ընդունուեցին 3-ը, հներից 2-ը ցանկութիւն յայտնե-
ցին շաբաթնակելու, սակայն նորերից 1-ը հեռացաւ շուտով և 1914 թ.
յունուարի 1-ին այդ արհեստանոցում աշխատում էին 4 հոգի:

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆ ԿԱՐ ՈՒ ԶԵՒԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՅԻ ՄԱՍԻՆ
1912—13 ուս. տարուայ.

1912թ. սեպտեմբերին արհեստանոցում սովորում էին 104
աշակերտուհիք, որոնք հետևեալ կերպով էին դասաւորուած.

II. բաժանմունքում—40 հոգի

III. » —26 »

IV. » —22 »

V. » —16 »

Տարուայ ընթացքում արհեստանոցից յօժարակամ հեռացան 10
աշակերտուհիք հետևեալ պատճառներով: — Հինգը ամուսնացան, 1 հի-
ւանդացաւ, իսկ մնացածները թողեցին արհեստանոցը ընտանեկան
հանգամանքներից ստիպուած: —

Բոլոր աշակերտուհիների ծնողներին ըստ պարապմունքի կա-
րելի է բաժանել հետևեալ դասակարգերի.

Արհեստաւոր 47

Վաճառական 13

Մանրավաճառ 22

Հոգևորական 3

Բանւոր 11

Գործակատար 8

Տարուայ ընթացքում արհեստանոցի աշակերտուհիներն աշխա-
տել են պատուէրներից.

II. բաժանմ. 184 ո. 80 կ.

III. » 190 » 50 »

IV. » 290 » 40 »

V. » 480 » 25 »

Հնդամենը 1145 ո. 95 կ.

Բացի պատուէրներից՝ բոլոր աշակերտուհիները, պատուէրնե-
րից ազատ ժամանակ կարել են նաև կանանց բլուզներ և շրջա-
զգեստներ, մանկական զգեստներ ու գոգնոցներ, սեղանատան սպի-
տակեղէն և այլն, որոնք վաճառքի են հանուել տարեկան ցուցա-
հանդիսի օրը:

Այդ վաճառքից ստացուել է գումար արդիւնք՝ 302 ո. 35 կ. որ
պատուէրներից ստացած գումարի հետ միասին կազմում է
1448 ո. 30 կ.

Այս գումարից ընթացաւարտ աշակերտուհիները ստացել են
0/0 ընդամենը 104 ռուբլի:

Արհեստանոցի ուսուցչական խումբը, որ կազմուած է 10 վարժու-
հիւղասատուներից և մի կառավարչունուց, ամիսը 1—2 անգամ ունե-
ցել է մանկավարժական խորհրդի նիստ՝ նույիրուած արհեստագիտա-
կան և մանկավարժական խնդիրներին արհեստանոցին վերաբերեալ:
Խորագիտական պարուայ ընթացքում բացակայել է միջին թւով 9 օր: Այսպէս ընթացքում աշակերտուհիները հետևեալ յառաջադիմու-
թիւնը ցոյց տուին:

Փոխադրուեցին հետևեալ բաժանմունք 65 հոգի, մնացին նոյն
բաժանմունքում 14 հոգի, որոնցից 4-ը տարուայ վերջը հեռացան
արհեստանոցից վարչութեան որոշման համաձայն: Դասընթացն աւար-
տեցին 15 հոգի, որոնցից մէկը ստացաւ վարպետուհու օգնականի՝
իսկ 14-ը՝ վարպետուհու վկայական:

Վարպետուհու կոչում ստացան հետևեալ աշակերտուհիները.

1. Դարչինեան Վարսենիկ, 2. Թերզեան Վիրգինէ, 3. Թոխատցեան
Վարդիթեր, 4. Խուդինեան Վարդանուշ, 5. Խաչատրեան Վարսենիկ,
6. Խաչատրեան Շուշանիկ, 7. Յարութիւնեան Շողակաթ, 8. Ղազա-
րեան Սօֆիա, 9. Մկրտչեան Վարսենիկ, 10. Միրզոյեան Արուսեակ,
11. Մովսիսեան Համասփիւռ, 12. Տէր-Մարգսեան Վարդանուշ, 13.
Տէր-Միրաքեան Շողակաթ, 14. Տէր-Խաչատրեան Աստղիկ:

Ներկայումս վերոյիշեալ ընթացաւարտներից 2-ը գնացել են
իրենց հայրենիք՝ վարժուհու պաշտօնով. 1-ը մնաց ընկերութեանս
արհեստանոցում կատարելագործուելու նպատակով. 3-ը պատրաստ-
ւում են առարկաներից, որ պրոդիմուազիական քննութիւն տան. 1-ը
հիւանդութեան պատճառով չէ կարողանում աշխատել, իսկ մնացեալ-
ները պատուէրներ են ընդունում տանը կամ օրավարձով աշխատում
ընտանիքներում:

Ամենաչքաւոր աշակերտուհիների թիւն էր 21. սրանք ստացել
են կօշիկ, սպիտակեղէն զգեստ, ձեռագործի և դասական պիտոյք,
դեղորայք և այլն: Սրանց թւումն են և բարերարների անուան հե-
տևեալ 8 թոշակառու աշակերտուհիները.

Շիոյեան Սիրանոյշ և Սահակեան Սաթենիկ — տ. Մարիամ Մակարեանի անուանն. Կիւրեղեան Լուսնթագ և Սահակեան Բրաբիօն — Կարապ. Մուտափեանի անուանն. Յակոբեան Արուսեակ — տ. Նունէ Թամամշեանի անուանն. Թանդիլեան Արփենիկ — Ա. Փոնդոյեանի անուանն. Մանուկ-Աղյայեան Փառանձեմ - օր. Ն. Փրիդոնեանի անուանն և Մանուէլեան Ովսամնա — տ. Կատ. Եւանգուլեանի անուանն:

Թուլակազմ և չքաւոր աշակերտուեիներից երկուոը ամարային արձակուրդին ուղարկուել են Դիլիջան ամարանոցը խանգարուած առողջութիւնը վերականգնելու:

1913 թ. վետրուարի 22-ին արհեստանոցի վարչութիւնը կազմակերպել է աշակերտական երեկոյթ գրական գեղարուեստական բաժնով՝ նույիրուած Ռումանովսերի կայսերական տան 300-ամեայ յօթելեանին:

Պարապմունքն սկսուել է սեպտեմբերի 3-ին և աւարտուել յունիսի 10-ին:

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՅՈՒՔԵԱՑ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1913 p.

	1913 թ. նախա- հաշիւը	ԽՈԿԱՅԸՆ ՄՈՒՏՔ			1913 թ. նախա- հաշիւը	ԽՈԿԱՅԸՆ ԵԼՔ	
1913 թուի յունուարի 1-ին մնում էր					1.	Ռոճիկ վարժուհներին և ծառայողներին .	4584 —
1. Տոկոսաբեր արժէթղթեր՝					2.	Բնակարանի վարձ և ջրի փող	1840 —
Պետ. թէնտա (20,800 լ. նօմ. գ.) . 19770 26	— —	20935	26		3.	Նախապատր. ձկուադոր. համար նիւթեր .	50 —
I, II և III-դ փոխ. խաղ. մի-մի տ. 1165 —	— —	3304	85		4.	Մանր ծախս	80 —
2. Առևտրական բանկ. որոշ ժամանակամիջոցով	— —	1118	70		5.	Տարազի թերթեր	40 —
3. Բնթացիկ հաշուով առևտրական բանկում . .	— —	426	75		6.	Վառելիք	170 —
4. " " փոխ. վարկի ընկ. բանկ .	— —	50	—		7.	Զքաւոր աշակերտ. զգեստ և նպաստ . . .	100 —
5. Պետական խնայողական գանձարանում . . .	— —	1726	40		8.	Թուլակազմ աշակերտ. ամառանոց ուղարկելը	— —
6. Շարժական կայք	— —	634	68		9.	Դեղօրայք	20 —
7. Զեռագործի նիւթեր	— —	665	98		10.	Դիւնական և տպագրական ծախսեր . . .	140 —
8. Բնկերութեան գանձարանում	— —	21089	— 49951 60		11.	Տոմսակներ պահելու և ապահովագրելու .	55 —
9. Կրեդ. ընկ. օբլիգացիաներ (25,400 լ. նօմ. գ.)	— —				12.	Կահկարասիքի վերանորոգումը	75 —
Ստացուած է՝					13.	Բանւորւհների օգտին հանած տոկու .	100 —
1. Անդամականներ	1200 —	774	—		14.	Կանոնադրութեան թարգմանելը և տպելը	134 —
2. Տոկոս ընկերութեան արժէթղթերից . . .	840 —	948	58		15.	Թոշակառուներին (կ. Եւանդուլեանի, Ն. Փրիգոնեանի, Գ. Մութաֆեանի, Մ. Մակարեանի, Ն. Թամամշեանի և Ա. Փոնդոեանի անուան)	152 —
3. Տոկոս յատուկ դրամագլխից, սեփական տուն ձեռք բերելու	1140 —	1140	—		16.	Անսակնելալ ծախսեր՝ Թաւրիզի Արամեան դպրոցին 60 ամեայ յօրելեանին նուէր	100 —
Տոկոս յատուկ դրամագլխից ամառանոց կա- ռուցանելու	66 50	66	50		Ա.	Քալանթարի, Կ. Խատիսեանի և Ա. Զա- ւարեանի անուան ֆոնդին	75 —
Տոկոս յատուկ դրամագլ. թոշակառուների .	152 —	180	50		Է.	Էքսպերտներին ծննութեան համար . . .	17 —
4. Կար ու ձեի արհեստանոցի պատուէրներից .	1160 —	1178	06		Բ.	Ուրիշ անակնելալ ծախս	135 —
5. Զեռագործների վաճառքից	250 —	261	20		17.	Գլխարկների արհեստ. համ. ծախսուած է .	250 —
6. Նուիրատութիւններ	1000 —	5379	75		Գուլպաների	" " "	160 —
7. Զրոսանքից և երեկոյթից	3000 —	3061	83		Կոշիկների	" " "	100 —
8. Միանուագ անդամակար՝ օր. Ն. Կօրդանեա- նից, տ. Թ. Օգանէսեանից, տ. Ն. Ցակոբ- եանից և տ. Գ. Խունունցից	— —	600 —	13590 42		18.	Անցեալ տար. մնացած թէնտա 19,770 26 Ծախսուած է (1913 թ.) . . . 19,344 —	— —
Գումար	2408 50	— —	63542 02		19.	Բնկերութիւնը վասուած է	426 26
					20.	1914 թուի յունուարի 1-ին մնում է	8653 61
					1.	Տոկոսաբեր արժէթղթեր՝ 3 խաղարկ. տոմս I, II, III, փոխ. 1165 —	— —
					2.	Քաղաքային կրեդ. ընկ. օբլիգ. (1913 թ.) . . . 23921 60	— —
					3.	Թիֆլիսի առևտր. բանկում որոշ ժամանակ .	46175 60
					4.	Շարժական կայք կար առելացաւ	3449 01
					5.	Զեռագործի նիւթեր	1857 89
					6.	Վաճառական պահելացաւ	741 78
					7.	Բնկերութեան գանձարանում	1500 —
							118 91
							1045 22 54888 41
					Գումար	8202 — — —	63542 02

ՄՈՒՏՏՔ**Գուղպանցի եղեւ**

1913 թուի յունուարի 1-ին մեռմ էր

Շարժական կայք	433 80
Թելեր	277 30 711 10
Ստացուած է պատուէրներից	378 20
Ուսման վարձ	32 — 410 20
Ընկերութեան գանձարանից ստացուած է	43 40
	<u>1164 70</u>

Գլխարկների արհես

Նախորդ տարուանից մնացած նիւթեր	15 —
Պատուէրներից ստացած է	186 49
Ընկերութեան գանձարանից ստացուած է	250 — 436 49
	<u>451 46</u>

Կօշիկների արհես

Ուսման վարձ երկու աշակերտուհուց	6 —
Մի զոյգ կօշիկի վաճառումից	3 52 9 52
Ընկերութեան գանձարանից ստացուած է	44 92
	<u>54 44</u>

Մտից հաշիւր**ԵԼՔ**

Ռոճիկ վարժուհուն	300 —
Բանւորուհիների օգտին հանած 0/0	138 06
Յայտարարութիւններ	4 50
Մանր ծախսեր	6 34 448 90

1914 թուի յունուրի 1-ին մեռմ է

Շարժական կայք	433 80
Թելեր	282 — 715 80
	<u>1164 70</u>

Մանցի հաշիւր

Ռոճիկ վարժուհուն	420 —
Նախապատրաստական ձեռագ. համար նիւթեր	21 49 441 49
1914 թուի յունուարի մէկին մեռմ է	10 —
Նիւթեր	451 49

Մանցի հաշիւր

Նախապատրաստական ձեռագ. համար նիւթեր	11 48
Զեռք են բերուած գործիքներ	30 96
Մնում են նիւթեր	12 — 42 96

ԱԿՏԻՒ

1913 թուի յունու

արի 1-ի բաշխնոր

1. Տոկոսաբեր արժեթղթեր		
3 խաղարկութեան տոմսակ	1165 —	
Քաղաք. կրեդ. Ընկեր. օբլիգ.	<u>45010 60</u>	46175 60
2. Առևտրական բանկում որոշ ժամանակամիջոցով.	3449 01	
3. Շարժական կայք	1857 89	
4. Զեռագործի նիւթեր	741 78	
5. Ընթացիք հաշուով Առևտր. բանկում	118 91	
6. » » Վաճառակ. բանկում	1500 —	
7. Ընկերութեան գանձարանում	<u>1045 22</u>	54888 41

Բացի այդ Ընկերութիւնը ունի 285 քառ. սաժէն հող Ծղնէթ զիւղում:

Առաջին խաղարկութեան տոմսակ № 17526/46	
Երկրորդ » » № 06477 82	
Երրորդ » » № 02686/17	

Վերաստուգիչ մասնաժողովի անդամներ՝

1. Անձեռնախելի դրամագլուխ Օբլիգաց. (8,600 մի. նոմ. գ.).	7333 30
3 խաղարկութեան տոմսակ	1165 —
Առևտր. Բանկում որոշ ժաման.	<u>3449 01</u>
	11947 31
2. Յատուկ դրամագլուխ.	
Սեփ. ա. ձեռք բեր. (28900 մի. օբլ.)	24065 64
Ամառ. կառուցելու (1500 մի. օբլ.)	1254 —
Թոշակառուների (5600 մի. օբլիգ.)	4768 50
3. Պահեստի դրամագլուխ (8,300 մի. օբլիգ.).	7077 50
4. Ծախսի գումար	
Օբլիգացիաներ (600 մի.)	511 65
Վաճառականների բանկում.	1500 —
Առևտրական բանկում	118 91
Ընկերութեան գանձարանում	1045 22
Շարժական կայք	1857 89
Զեռագործի նիւթեր	<u>741 78</u>
	5775 45
	54888 41

1913 թուի ելևմտից համաձայն մուտքը եղել է	13590 42
Ծախսը	8653 61
Մնում է	<u>4936 81</u>
Որից աւելանում է անձեռնմխելի գումարին	
	11947 31
	<u>11709 40</u>
	237 91
Որից աւելանում է յատուկ դրամագլուխին	
	30088 15
	<u>25681 66</u>
	4406 40
Որից աւելանում է պահեստի դրամագլուխ.	
	7077 50
	<u>6855 88</u>
	221 62
Որից աւելանում է ծախսի գումարին	
	4775 45
	<u>5704 66</u>
	70 79
	<u>4935 81</u>

Դ. Լիսիցեան
Ռ. Թաղէսսեան
Ա. Քալանթարեան

ՎԱՐԺ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Ա-Խովես

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱ-

ՍՑՈՒԳԻՉ ՅԱՆՉՆԱՋՈՂՈՎԻ ԶԵԿՈՒՅԱԳԻՐԸ 1913 թ.

Հաշուետութեան տարին վերաստուգիչ յանձնաժողովը բաղ-
կացած էր երեք անդամներից՝ տ. տ. Ա. Քալանթարեան, կ. Լիսի-
ցեան և Ռ. Թաղէոսեան, որոնք ստուգելով ընկերութեան ելմտից
հաշիւը և համեմատելով փաստաթղթերի հետ, գտան, որ հաշիւները
պահում են կանոնաւոր և միանդամայն համապատասխանում են
ներկայացրած փաստաթղթերին:

Վերաստուգիչ մասնաժողովի անդամներ՝

Ռ. Թաղէոսեան

կ. Լիսիցեան

Ա. Քալանթարեան

մանդամ
մանդամ
մանդամ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Ա-Խովես

ՏՎԵԼ

ԿՏԱԿՆԵՐ

ՏՏՈՒՄ

1. Համաձայն Մնացական Տէր-Դաւթեանի կտակի, կովկասեան
Հայուհեաց Բարեգ. Ընկ. հանգուցեալի այրի թէկլէ Տէր-
Դաւթեանից ստանալու է 600 ռուբլի իւր $\%_0$, սկսած
1907 թ. գեկտեմբերի 18-ից և 72 ռուբլի էլ դատարա-
նական ծախքերի փող:

2. Կատարինէ Տէր-Խաչատրեանի կտակի համաձայն՝ Ընկերու-
թիւնն ստանալու է 200 ռուբլի:

3. Սալոմէ Յակոբեանի կտակի համաձայն Ընկերութիւնը ստա-
նալու է 60 ռուբլի:

01001

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՄՈՒՏՏՔ

Պ Ճ Ծ Մ Ա Տ Ա

1913

Իսկական անդամներից	1200 —
Ընկերութեան գումարների տոկոս	1040 —
Պատուէլներից	1200 —
Զեռագործների վաճառքից	260 —
Նուիրատութիւններ	1000 —
Զբօսանքից և ներկայացումից	3000 —
Միանուագ վճարող անդամներից	600 —
Յատուկ դրամագլխից 0% թոշակառուների	266 —
» » » սեփական տան	1372 75
» » » ամառանոցի	<u>71 25</u> 10010 —

10010 —

ՆԱԽԱՀԱՇԻՒԾ

Թ Ռ Ա Խ

Ե Լ Ք

Ռոճիկ վարժուհիներին և ծառայողն.	4584 —
Տան վարձ և ջրի փող	1840 —
Նախապատր. ձեռագործների համար նիւթեր	50 —
Մանր ծախս	80 —
Տարազի ամսաթերթեր	40 —
Վառելիք	170 —
Զքաւոր բանտորուհիներին զգեստ և նպաստ	100 —
Դեղորայք	20 —
Դիւանական և տպագրական ծախսեր	120 —
Կահկարասիք	100 —
Տոմսակներ պահելու և ապահովագրութեան	60 —
Կահկարասիքի վերանորոգումը	27 —
Բանտորուհիների օգտին հանած գումար	100 —
Անակնկալ ծախս	100 —
Էքսպերտներին քննութեան համար	19 —
Գլխարկների արհեստանոցի համար	280 —
Գուլպանոցի համար	160 —
Կօշիկների արհեստանոցի համար	50 —
Թոշակառուներին	266 —
Յատուկ դրամագլխին աւելացն. գումար	1372 75
» » » »	<u>71 25</u>
Անձեռնմխելի դրամագլխին աւելացն. գումար	400 — 1844 —

10010 —

- տ. Սարուխանեան Յուստինէ
տ. Վարդանեան Աննա 70 տ. Փիթոյեան Անաստասիա
տ. Վարդանեան Նատալիա
տ. Վարդանեան Նունէ
տ. Վարդպատրիկեան Օլգա
տ. Տէր-Առաքելեան Եւգենիա
տ. Տէր-Մարգարեան Շուշանիկ
75 տ. Օգանէսեան Շուշանիկ

*) Աղամեան (Ներսէսեան) Թամար
Ալիսանեան Կատարինէ
Ալէեան Վառվառէ
Արամակլիսեան Նունէ
Արամեան Եղիսաբէթ
Արդութեան Կատարինէ, մայ-
րապետ
Արդութեան Կատարինէ, իշխ.
Բաղդոյեան Թեկլէ
Դալթեան Մարիամ
† Եւանգուլեան Կատարինէ
Եւանգուլեան Նունէ
Էնակլոփեան Նատալիա
Թադէսսեան Աննա
† Թամամշեան Սոֆիա
Թամամշեան Վարվառէ
† Թայիրեան Կատարինէ
Իստամանեան Սալօմէ
Լիանոգեան
Խարազեան Վառվառէ
Խուբեան Փեփրոնիա, մայրապետ

Խուլաղեան Վարդուհի
Ծովիանեան Մայա
Ծովիանեան Կատարինէ
Կամսարական Աննա
† Ղորղանեան Աննա
† Մելիքեան Աննա
† Միրզոյեան Դարիա
Նազարբէգեան Մինա
Նազարբէգեան Նունէ
Զանումեան Մինա
Ռոտինեան Կատարինէ
Սարգսեան Եղիսաբէթ
Ստեփանեան Նունէ
† Ստեփանեան Ծաղիկ
Վարշամեան Վարվառէ
Տէր-Ասատուրեան Վարվառէ
Տէր-Յակոբեան Եւալինա
Տէր-Յովսէփեան Օսաննա
Քանանեան Վառվառէ
Քալանթար Սոֆիա

*) Հետևեալ անձինք համաձայն ընկերութեան սկզբնական կանոնա-
դրութեան վճարել են միայն 100 ո.:

Ի Ս Կ Ա Կ Ա Ն Ա Ն Դ Ա Մ Ն Ե Ր

Ա.

- տ. Աբեսալոմեան Նունէ
տ. Աբովեան Նատալիա
օր. Աւթանդիլեան Նունէ
տ. Աւետիսեան Թագուհի
տ. Աւետեան Նունէ
տ. Անանեան Վարվառէ
տ. Ամբարդանեան Թամար
տ. Ամբարդանեան Վարվառէ
տ. Ալիսանեան Վարվառէ
տ. Անանեան Մարիամ
իշ. Արդութեան-Երկայնաբազուկ Սոֆիա
տ. Արգումանեան Փառանձեմ
տ. Առատամեան Հեղինէ
տ. Առաքելեան Եղիսաբէթ
տ. Ատարէգեան Աննա
տ. Բերման Ելիզաւէտա

Է.

- տ. Գուլազեան Վարվառէ
տ. Գասպարեան Սարբա
տ. Գաւթեան Քալի
բ. Երամեան Հոփիսիմէ
է. Էնիկոլովիեան Եղիսաբէթ
տ. Էնֆիածեան Աննա
օր. Էնֆիածեան Վարսենիկ
իշ. Արդութեան-Երկայնաբազուկ Թամար
տ. Թագէսսեան Վարվառէ
տ. Թագէսսեան Ռոզալիա
իշ. Թումանեան Մարիամ
տ. Թումաս Ովսաննա

Ւ

- տ. Իզմիրեան Սոֆիա
է. Լիսիցեան Կատարինէ
տ. Լիսիցեան Մարիամ
տ. Լիսիցեան Հեղինէ
տ. Լիանոգեան Մարիամ

Խ

- տ. Խարսոյեան Սօֆիա
տ. Գէորգեան Սոֆիա
տ. Գիւլպիկեան Զարուհի
տ. Խաչատրեան Եղիսաբէթ
տ. Խաչատրեան Հոփիսիմէ

տ. Խաչատրեան Նունէ
տ. Խաչատրեան Օլգա
տ. Խատիսեան Կունիա (նոր
անդամ)

տ. Խարազեան Մարիամ

Փ

տ. Ծովիանեան Մարիամ

Ա

տ. Կանարսկայա Յելինա (նոր
անդամ)

տ. Կաֆեան Մարիամ

տ. Կաչկաչեան Ամալիա

տ. Կուզանեան Սննա Սեմենովսա

տ. Կուզանեան Սննա Սերգեևնա

տ. Կուսիկեան Մարիամ

տ. Կրասինիկեան Նատալիա
(նոր անդամ)

Հ

տ. Հաքիմեան Մարիամ

օր. Հախվերդեան Աննա

օր. Հախվերդեան Մաննա

տ. Հայրումեան Սաթենիկ

տ. Հեղուբեան Եղիսաբէթ

Զ

տ. Զամոյեան Եւգինէ

տ. Զիթողցեան Շուշանիկ

Դ

տ. Դուլեան Աննա

տ. Դուլեան Դարիա

օր. Դուլիջանեան Կատարինէ

օր. Դաղարեան Կլաւդիա

տ. Դալամբարեան Թամար

տ. Դորդանեան Աննա
տ. Դլանեան Սաթենիկ
տ. Դալամբարեան Կատարինէ

Փ

տ. Մանուէլեան Եւա
տ. Մելիք-Բեգլարեան Անահիտ
տ. Մելիք-Բախտամեան Նունէ
տ. Մելիք-Ղարազեօղեան Մարիամ
տ. Միրզոյեան Սոֆիա
տ. Միրզոյեան Սառա
տ. Միրիմանեան Կատարինէ
տ. Միրիմանեան Նատալիա
տ. Մուրադեան Հոփիսիմէ
տ. Մութաֆեան Լիւսի
տ. Միրաքեան Նունէ
տ. Միրզոյեան Վարվառէ

Փ

տ. Յակոբեան Սոֆիա
տ. Յարութիւնեան Երանուհի
տ. Յարութիւնեան Մարիամ
տ. Յովիննէսեան Շուշանիկ
(նոր անդամ)

Ն

տ. Նազարբէգեան Կատարինէ
տ. Նազարբէգեան Սոֆիա (նոր
անդամ)

Շ

տ. Շառւմեան Նատալիա
տ. Շահումուրադեան Ոսկի
տ. Շահնազարեան Նատալիա
տ. Շաղինեան Վարվառէ
տ. Շահ-Պարումեան Ռոզալիա
տ. Շխեանց Մարիամ

Ո

տ. Ումիկեան Աննա
տ. Ունուտցեան Կատարինէ

Պ

տ. Պէսիս Ալէքսանդրա (ն. ա.)
տ. Ցուրինեան Ալէքսանդրա
տ. Ցուրինեան Մարգարիտ

Փ

տ. Ռոտինեան Նատալիա

օր. Տէր-Մկրտչեան Եւա

տ. Տիգրանեան Նատալիա

տ. Տէր-Օհաննէսեան Նատալիա

Ց

տ. Գէսիս Ալէքսանդրա (ն. ա.)
տ. Ցուրինեան Ալէքսանդրա
տ. Ցուրինեան Մարգարիտ

Փ

օր. Փիրաէեան Մարիամ (նոր
անդամ)

տ. Փրիդոնեան Մարգարիտ

տ. Փոնդոյեան Ելենա

տ. Փոնդոյեան Կատարինէ

տ. Փրիդոնեան Մարիամ

տ. Սպենդիարեան Իւլիա (նոր
անդամ) տ. Քալանթարեան Կատարինէ

տ. Քալանթարեան Աննա

տ. Քալանթարեան Սոֆիա

տ. Քիշմիշեան Թամարա

տ. Քահրամեան Եւգենիա

տ. Քալանթարեան Շուշանիկ

Ա

տ. Տէր-Յակոբեան Սոֆիա

տ. Տէր-Նիկողոսեան Նատալիա

տ. Տէր-Միքայէլեան Աննա

տ. Օհաննէսեան Մար. Իւանովնա

տ. Օհաննէսեան Մար. Գէորգիևնա

Օ

ՕՐԱԿԱՐԳ

- 1) 1913 թուի ապրիլի 23-ի ընդհանուր ժողովի արձանագրութեան ընթերցումը:
 - 2) Վարչութեան 1913 թուի գործունէութիւնը:
 - 3) Ըսկերութեան 1913 թուի ելևմտից հաշիւը:
 - 4) Վերաստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցումը:
 - 5) 1914 թուի նախահաշուի ընթերցումը և վաւերացումը:
 - 6) Վիճակով վարչութիւնից դուրս եկող 4 անդամի, 4 փոխանդամի և վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամների ընտրութիւնները:

Weymouth — 25

~~Opus~~ — 26

~~white~~ — 28

~~Zapovednik~~ - 26

~~Happy New Year~~ 21

Rozanov Jr.

Lupine

Lepomis - 21

Worthington - 19

~~Juniperus~~

Hypothalamic +

~~Whysome +~~

~~the people had
fear in everyone
in great cities
in small towns~~ | hope
make friends &
have sympathy

~~W. H. Thompson~~

M. 100

Wm H.

2013

«Ազգային գրադարան»
NL0048815

